

การประยุกต์ใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Applying the Six Thinking Hats Technique to Develop Upper Secondary School Students' Critical Reading Achievement

เกศนีย์ ภูทองนาค¹ จารุวรรณ ธรรมวัตร² และ โซเปี อุ่นทะยา³

Ketsanee Phutongnak¹, Jaruwan Tummawad² and Sopee Auntaya³

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ **ประการที่สอง** เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาคาร อำเภอหนองกุงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการอ่าน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบจำนวน 7 แผน ใช้เวลาสอน 14 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชนิดปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) รายข้อตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.93 ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพ 81.312/80.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้
2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

คำสำคัญ : เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แผนการจัดการเรียนรู้

¹ นิติบริบูรณ์โท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ป.ร.ค. (ภาษาไทย) รองคณบดีอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ป.ร.ค. (ไทยศึกษา) อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม



ABSTRACT

The Six Thinking Hats technique can be applied to improve Upper Secondary School Students' Critical Reading skills in learning the Thai language in order to develop their Critical Reading ability and to increase their learning achievement. The aims of this research were 1) to develop lesson plans emphasizing development of upper secondary school students' skills in learning the Thai language by using the Six Thinking Hats technique that meet the 80/80 efficiency index, and 2) to compare the pre- and posttest achievement scores of the students using this learning process. The sample group consisted of 36 upper secondary school students from class 4/2 of Nong Kung Sri Wittayakarn School, Nong Kung Sri District, Kalasin Province, under the Office of Secondary Education Service Area 24 who were obtained through the use of cluster random sampling; and the instruments used in this study were 7 lesson plans for 14 hours of teaching, consisting of the texts for improving critical thinking skills in the Thai language using the Six Thinking Hats Technique, and a 40-item multiple-choice test of discrimination power (B) ranging from 0.25 to 0.93 and reliability (r_{cc}) of 0.89. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The research results revealed the following :

1. The the overall efficiency index of the developed lesson plans emphasizing critical reading skills in learning the Thai language by using the Six Thinking Hats technique for upper secondary school students was 81.32/ 80.07, which met the expected standard requirement of 80/80.
2. The posttest achievement score in critical reading skills of the students learning the Thai language through use of the Six Thinking Hats Technique was significantly higher than that of the pretest at the .01 level

Keywords : Six Thinking Hats Technique, Critical Reading Skills, Lesson plan

บทนำ

ในสังคมโลกยุคศตวรรษที่ 21 การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของคนในสังคมโลกดำเนินไปอย่างรวดเร็ว หลากหลาย และกว้างขวาง ข้อมูลเหล่านั้นมีทั้งส่วนที่เป็นประโยชน์และให้โทษ เพื่อให้การรับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายเหล่านั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้รับสารในยุคนี้จึงจำเป็นต้องเป็นผู้รู้จักคิด พิจารณา แยกแยะ และประเมินข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องราวเหล่านั้นว่ามีความถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผล น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ผู้ที่จะมีความสามารถ ประเมินคุณค่าของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีทักษะในด้านการรับสารโดยเฉพาะการอ่านในขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหรืออ่านเป็น (เอมอร์ เนียมน้อย, 2551 : 9) การอ่านมีความจำเป็นต่อมนุษย์ ในสังคมปัจจุบัน มนุษย์อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพ และพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านเพื่อได้รับประโยชน์ดังกล่าวผู้อ่านต้องเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน

เข้าใจเจตนาของผู้เขียน ตลอดจนพิจารณาคุณค่าของเรื่องราวที่อ่าน หรือต้องใช้วิจารณญาณในการอ่าน (วรรณ บัวเกิด, 2547 : 219) กล่าวได้ว่า การอ่านเป็นก็คือการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 : 17) ดังนั้น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคนเพื่อให้รู้เท่าทันโลกยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านระดับสูงที่ใช้ความคิดวิจารณ์ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าโดยแยกเหตุ และผลการอ่านกับการคิดเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกันการอ่านจะเริ่มตั้งแต่ที่สายตารับรู้สัญลักษณ์แต่การคิดจะเริ่มตั้งแต่การแปลความของสัญลักษณ์ที่สายตารับรู้แล้วไปยังจับคู่ประสาทซึ่งอยู่ที่สมองเพื่อแปลความหมาย ด้วยเหตุผลนี้จึงกล่าวได้ว่า เมื่อมีการอ่านเกิดขึ้นก็จะมีตามความคิดตาม (Huey, 1968 อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2547 : 24) การคิดเป็นกระบวนการค้นหาคำตอบอาจต้องใช้วิธีคิดที่

แตกต่างกันตามประเภทของการคิด ได้แก่ การคิดอย่างเป็นนามธรรม (Abstract thinking) การคิดอย่างเป็นรูปธรรม (Concrete thinking) การคิดแบบบูรณาการ (Integrated thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) การคิดอย่างหลากหลาย (Divergent thinking) และการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) (สุนันหา มั่นเศรษฐวิทย์, 2547 : 25) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลโดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ แล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์อย่างสมเหตุผล ก่อนตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ (สุนันหา มั่นเศรษฐวิทย์ และคณะ, 2552 : 72) ดังนั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต้องอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เกิดสติปัญญาในการพรรณนา วิเคราะห์ และตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน (วรรณ บัวเกิด, 2547 : 220) ทั้งนี้ การอ่านเพียงความเข้าใจยังไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณทุกครั้งที่อ่านเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและรอบคอบ

ภาพสะท้อนผลการจัดการศึกษาจากผลการประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2552 ค่าเฉลี่ย 35.35 และ 46.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 85) ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้ถูกทางและถูกวิธีเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริง วิธีการจัดการศึกษาที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรงคือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้คิด ได้อธิบายความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยการเรียบเรียงเป็นถ้อยคำของตนเองได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 20) และจากประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่มาก เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่อ่านตลอดจนยังขาดทักษะในการจับใจความสำคัญของข้อเขียนที่ผู้เขียนส่งถึงผู้อ่าน ไม่สามารถบอกจุดประสงค์ของผู้เขียนรวมทั้งการประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้ ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนหนองงูกรักษ์วิทยาการ รอบที่ 2 เมื่อวันที่ 15,16,19 กุมภาพันธ์ 2550 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ผลการประเมินอิงเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 3.10 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจ และผลการประเมินมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการประเมินอิงเกณฑ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ผลสำเร็จค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.53 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน, 2550 : 16) จากผลการประเมินดังกล่าวแสดงถึงปัญหาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด จากการคิดระดับพื้นฐานไปสู่การคิดระดับสูงจนเกิดทักษะคิด สามารถคิดในทางที่เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ พินิจพิเคราะห์ มีวิจารณญาณ จนถึงระดับตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะความสามารถในการคิดย่อมส่งผลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนซึ่งพบว่ามีความหลากหลายแนวทางที่สามารถดำเนินการได้คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยอาศัยทฤษฎี/ หลักการต่างๆ ที่ส่งเสริมการคิด การบูรณาการการพัฒนาทักษะการคิดในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ครูสอนอยู่แล้ว และการใช้เทคนิคการคิดซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการทำผังกราฟิก เทคนิคหมวกการคิดหกใบ และเทคนิคการบริหารสมอง เป็นต้น (ทิศนา ขัมมณี, 2551 : 45) เทคนิคการอภิปรายโดยใช้หมวกความคิดหกใบ (Six think hats) พัฒนาขึ้นโดยเดอบอนโน (De Bono, 1992) เป็นเทคนิคที่ใช้พัฒนาการคิดของบุคคลทั่วไปให้สามารถคิดอย่างรอบด้าน ครอบคลุมประเด็นที่ควรนำมาคิดพิจารณา อันจะช่วยให้ได้ความคิดที่รอบคอบขึ้น โดยใช้หมวกเป็นตัวแทนของการคิดหรือการแสดงความคิดและสีของหมวกแสดงแง่มุมของความคิด เทคนิคนี้ช่วยให้บุคคลได้ฝึกการคิดในหลายแง่มุมซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากโดยเฉพาะการอภิปรายกลุ่ม หรือการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้กลุ่มได้แง่มุมในการคิดที่หลากหลายขึ้น และช่วยให้ผลของการคิดที่ได้มีความรอบคอบขึ้น (ทิศนา ขัมมณี, 2551 : 47) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันหา สายวงศ์ (2544) ที่ได้ศึกษา



ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกไกบ และการสอนแบบซินดิเคท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวิสุทธิ เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกไกบ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบซินดิเคท ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา เตโช (2547) ที่ได้ศึกษาผลการคิดแบบหวมกไกบ พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาความคิด และคิดได้อย่างสร้างสรรค์ การคิดแบบหวมกไกบเป็นวิธีคิดที่ช่วยให้บุคคลมีอิสรภาพทางปัญญา สามารถคิดได้อย่างหลากหลาย มองเห็นประเด็นปัญหาต่างๆ ได้หลายแง่มุม และคิดอย่างมีระบบไม่สับสนกับความคิดของตนเองจากการสวมหมวกที่ละสี เป็นการคิดร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นวิธีการคิดที่มีความน่าสนใจและสมควรนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนต่างๆ กันไป เช่น วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ อัสฎาพร จันทรพรหม (2546) ที่ได้ศึกษาผลการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับปานกลาง เฉลี่ย 148.76 คะแนน นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญ ภาณุพงศ์ แสงดี (2549) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีวิทยาศาสตร์ มีพัฒนาการความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น วงจรที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ

51.05 วงจรที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 62.50 และวงจรที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.35 และ ขวัญชนก นัยเจริญ (2551) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากปัญหาและข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นการนำเทคนิคการใช้คำถามหวมกไกบมาพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในรายวิชาสังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้นำเทคนิคการใช้คำถามหวมกไกบมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในรายวิชาภาษาไทยแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคการใช้คำถามหวมกไกบมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้อ่านเป็น และเกิดทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหวมกไกบ หวมกไกบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหวมกไกบ

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปร

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้คำถาม

หมวกความคิดหกใบ สารการอ่าน วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาการ

2. เนื้อหาที่ใช้สำหรับการวิจัย ได้แก่ วรรณกรรมที่คัดเลือก 6 ประเภท ได้มาจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สารที่ 1 การอ่าน ชั้นม. 4 - 6 โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางแล้วกำหนดเรื่องในการอ่าน จำนวน 6 เรื่อง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งละ 2 ชั่วโมง ได้แก่

2.1 การอ่านเรื่องสั้น เรื่อง ตัวประกัน ของ ฟารีดา วิรุฬห์ผล

2.2 การอ่านสารคดี เรื่อง แม่คำแป้น โศกนาฏกรรมริมฝั่งมูลของธีรภาพ โลหิตกุล

2.3 การอ่านบทร้อยกรองร่วมสมัย เรื่อง ดอกเบญจของปณิธาน รอดเหตุภัย

2.4 การอ่านโฆษณา เครื่องสำอางบำรุงผิว

2.5 การอ่านบทความ เรื่อง รัสอรรถกลางทุ่ง อีกรูปธรรมของสังคมที่กำลังล่มสลาย ของ สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร

2.6 การอ่านข่าว เรื่อง ญาติทวิรสต์ดับ ชูแพร่เว็บลับยับ ห้ามมาเที่ยวไทย

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ใช้เวลาดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 16 ชั่วโมง ได้แก่ ปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้เรื่อง การใช้คำถามหมวกความคิดหกใบสำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 12 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ซึ่งทดลองโดยใช้รูปแบบ กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว, วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest - posttest design) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 248 - 249)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาการ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 24 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 275 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มประชากรโดยมีเหตุผล ดังนี้

1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นนักเรียนชั้นปีที่ 1 ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สมควรที่จะได้รับการวางพื้นฐานการคิดในระดับสูงคือการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนชั้นสูงขึ้นไป

1.2 ผู้วิจัยคาดหวังว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จะมีทักษะการอ่านขั้นสูง คือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มมากขึ้น และจะมีพัฒนาการดียิ่งขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาการ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ 1 ห้องเรียน จำนวนผู้เรียน 36 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สารที่ 1 การอ่าน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน และแผนการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้พื้นฐานเรื่องหมวกความคิดหกใบ จำนวน 1 แผน รวม 7 แผน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง



ตารางที่ 1 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

วัน/เดือน/ปี	เวลา	จำนวนชั่วโมง	รายการทดลอง
6 กุมภาพันธ์ 2555	14. 40 - 15. 30	1	ทดสอบก่อนเรียน
7 กุมภาพันธ์ 2555	8. 40 - 10. 20	2	ปฐมนิเทศ
8 กุมภาพันธ์ 2555	13.50 - 15. 30	2	การอ่านเรื่องสั้น
9 กุมภาพันธ์ 2555	10. 20 - 12. 00	2	การอ่านสารคดี
10 กุมภาพันธ์ 2555	13. 50 - 15. 30	2	การอ่านบทหรือการร้อง
13 กุมภาพันธ์ 2555	13. 50 - 15. 30	2	การอ่านโฆษณา
14 กุมภาพันธ์ 2555	8. 40 - 10. 20	2	การอ่านบทความ
15 กุมภาพันธ์ 2555	13. 50 - 15. 30	2	การอ่านข่าว
16 กุมภาพันธ์ 2555	13.00 - 13.50	1	ทดสอบหลังเรียน

2. ให้ความรู้พื้นฐานเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบโดยใช้แผนจัดการเรียนรู้ปฐมนิเทศ เพื่อให้ความรู้พื้นฐาน จำนวน 1 แผน เวลา 2 ชั่วโมง

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 12 ชั่วโมง รายละเอียดตามตารางที่ 1

4. เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผน แล้วทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนโดยใช้ข้อสอบฉบับเดียวกันกับก่อนเรียน

สัมฤทธิ์ทางการเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104-106)

3. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 (เชษฐา กิจระการ, 2544 : 49)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ t-test (Dependent samples)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การหาค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ IOC ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 218 - 220)

1.2 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) (B) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายข้อ จำนวนโดยใช้วิธีของเบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 90 -92)

1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวิธีของโลเวต (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96)

2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ 80/80 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เท่ากับ 7.97 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 79.72 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เท่ากับ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 80.00 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เท่ากับ 8.03 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 80.28 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เท่ากับ 8.22 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 82.22 แผนการจัดการเรียนรู้

ที่ 5 เท่ากับ 8.22 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 82.22 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เท่ากับ 8.19 จากคะแนนเต็ม 10 คิดเป็นร้อยละ 81.94 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เท่ากับ 8.28 82.78 และประสิทธิภาพ 80 ตัวแรก มีค่าเท่ากับ 81.31 มีคะแนนเฉลี่ยทดสอบเรียนเท่ากับ 32.03 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.07 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพ 81.31/80.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 16.11 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 32.03 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 15.92

ในการหาความแตกต่างทางสถิติของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของนักเรียนก่อนและหลังการสอน ผู้วิจัยนำคะแนนมาเปรียบเทียบ โดยใช้สูตร t - test for Dependent Sample

นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่าง

มีวิจารณ์ญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพ 81.31/80.07 หมายความว่าผู้เรียนได้ค่าเฉลี่ยจากการทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 81.31 และได้ค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.07 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ รายวิชาภาษาไทย สาระการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประยงค์ นูรอต (2551 : 104 - 105) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.762/83.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีการวางแผนกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ คัดเลือกประกอบ ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอกรรมการผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และผ่านการตรวจสอบประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือก่อนที่จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ก่อนการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ปฐมนิเทศโดยให้ความรู้เรื่องการใช้คำถามหมวกความคิดหกใบก่อน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องหมวกความคิดหกใบและฝึกตั้งคำถามให้ตรงตาม สี่หมวก จากการจัดปฐมนิเทศก่อนเรียนทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ตามกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการ



จัดการเรียนรู้กันได้ ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องให้เวลานักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมพอสมควร เพราะการตั้งคำถามที่ถูกต้องตรงตามสัหุมกต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติ สมาชิกในกลุ่มต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอภิปรายในสิ่งที่ยังสงสัย จนได้ข้อสรุปร่วมกันในกลุ่ม รวมทั้งเสนอผลงานของกลุ่มต่อชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะส่งเสริมให้กิจกรรมดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนตามแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ปรากฏว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นช่วยเหลือกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามหุมกความคิดหอบิ ช่วยส่งเสริม ผู้เรียนได้แสดงบทบาทการคิดในทุกแง่มุมตามสัของหุมก ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คณะเนนผลลี่ยทดสอบผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหุมกความคิดหอบิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคณะนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อัษฎพร จันทรพรม (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชันปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ อำเภอมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูงชันปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีคะแนนผลลัสมัฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ นริศรา หงษ์หนึ่ง (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชันมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรคความรู้นิยม ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชันมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรคความรู้นิยมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ คิธรา จุฑารัตน์ (2549) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกลึกที่มีต่อผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนนิชาวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน

ชันมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนของผู้ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ขวัญชนก นัยจรัญ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชันมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแบบวัดผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาคอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ สร้างแบบทดสอบวัดผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อวัดการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ข้อคำถามครอบคลุมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ เสนอคณะกรรมกรผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาวิชา การใช้ภาษาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และเสนอแบบทดสอบวัดผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ผลการประเมินปรากฏว่าข้อสอบทุกข้อมีค่า IC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกข้อ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดผลลัสมัฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ ปรากฏว่าข้อสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) เท่ากับ 0.89 จากการสร้างแบบทดสอบอย่างมีชันตอน ทำให้ได้ข้อสอบที่สามารถวัดการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณได้ครอบคลุมความสามารถในการอ่าน นักเรียนได้คะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคนิคคำถามหุมกความคิดหอบิสามารถพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณได้ สอดคล้องกับ จิรารัตน์ รงค์โยธิน (อ้างถึงใน วีระ สุดสังข์, 2549 : 67-68) ที่กล่าวว่ารูปแบบการคิดแบบหุมกความคิดหอบิช่วยให้คิดได้รอบด้าน เพราะเป็นการคิดร่วมกันเป็นหุมคณะ มีการจัดชันตอนความคิดในแต่ละแบบและมองอย่างรอบคอบ และสอดคล้องกับ วีระ สุดสังข์ (2549 : 33) ที่กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณนั้นสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ด้วยการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดทบทวนรายวิชาภาษาไทย สารการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพ 81.31/80.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดทบทวนรายวิชาภาษาไทย สารการอ่าน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรปูพื้นฐานเรื่อง หมวกความคิดทบทวน ให้นักเรียนมีความรู้เรื่อง หมวกความคิดทบทวน รวมทั้งฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามให้ตรงกับความหมายของสีหมวกทั้งหมวกก่อน จะช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในการเรียนเนื้อหาตามบทเรียนที่กำหนดได้ และควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนด้วย

2. ควรมีการศึกษาเนื้อหาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดและจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนน่าสนใจ

3. การจัดการเรียนรู้ ควรเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนโดยพิจารณาจากช่วงวัยว่าช่วงวัยนั้นๆ สนใจอ่านเรื่องประเภทใด และควรเลือกเรื่องที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั้น ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ ให้อารมณ์ดี ฝึกให้มีการตัดสินใจร่วมกันระดมความคิดที่หลากหลาย ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดมากขึ้น

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจะมีเวลาให้นักเรียนได้ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นอย่างเพียงพอเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างเต็มที่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร และ ดร.โสภี อุณหะยา คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก นัยเจริญ. (2551). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : บุรพาสาลีน.

----- (2545). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.

ติศนา เขมมณี. (2551). "การพัฒนากระบวนการคิด : แนวทางที่หลากหลายสำหรับครู". การพัฒนาการคิดโดยใช้กระบวนการ GPASS. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนานวัตกรรม การจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

นริศรา หงษ์หนึ่ง. (2547). ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามแนว ทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิตยา เตโช. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทน และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างวิธีสอนแบบ Jigsaw และหมวกทบทวน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประยงค์ นุชรอด. (2551). ผลการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดทบทวน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.



- เพ็ญ กิจระการ. (2544). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E_1/E_2)” การวัดผลการศึกษา. 7 : 44-52, กรกฎาคม.
- ภาณุพงศ์ แสงดี. (2549). ผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรรณ บัวเกิด. (2547). วิจารณ์ญาณในการอ่าน ในเอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีระ สุดสังข์. (2550). การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศิธา จุฑารัตน์. (2549). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนิเวศวิทยาของไทยและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สมนึก ภัททิยนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาองค์กรมหาชน. (2550). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) โรงเรียนหนองงูศวีวิทยา อ.หนองงูศวี จ.กาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนาระบวนการคิดด้วยการใช้คำถามหวนหวนความคิดทบทวน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ. (2552). พัฒนาศักยภาพการคิดพิชิตการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง.
- สุนันหา มั่นเศรษฐวิทย์. (2550). ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน ในเอกสารการสอนชุดวิชา การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนันหา สายวงศ์. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนหวน และการสอนแบบซินดิเคท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัษฎาพร จันทน์พรหม. (2546). การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- De Bono, E. (1992). **Six Thinking Hats for Schools.** London : Haele Brownlow Education.